

ונשא אהרן את שמות בני ישראל

וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל לִבּוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ לְזָכְרוֹן לְפָנָי ה' תְּמִיד: (שמות כח כט).¹

שמות רבה פרשה לח סימן ט – שמות השבטים על אבני החושן

"וּמְלֵאֲתָ בּוֹ מְלֵאֲתַי אֶבֶן אֶרְבָּעָה טוּרִים אֶבֶן טוּר אֶדָם פְּטָדָה וּבִרְקַת הַטּוּר הָאֶחָד: וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֶפֶד סְפִיר וְיִהְלֵם: וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שְׁבוּ וְאַחֲלָמָה: וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תְּרַשִׁישׁ וְשֵׁהֶם וְיִשְׁפָּה מִשְׁבָּצִים זָהָב יִהְיוּ בְּמְלוּאֲתָם: וְהָאֶבְנִים תִּהְיֶינָה עַל שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל שְׁמֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל שְׁמוֹ תִּהְיֶינָה לְשֵׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבָטִים" (שמות כח טו-כא).²

כיצד היו כתובים [נתונים]?

"טוּר אֶדָם פְּטָדָה וּבִרְקַת הַטּוּר הָאֶחָד" - על אודם היה כתוב: אברהם יצחק ויעקב וראובן. על פטדה היה כתוב: שמעון. על ברקת היה כתוב: לוי. "וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֶפֶד סְפִיר וְיִהְלֵם" - על נופך היה כתוב: יהודה. על ספיר היה כתוב: יששכר. על יהלום היה כתוב: זבולון. "וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שְׁבוּ וְאַחֲלָמָה" - על לשם היה כתוב: דן. על שבו היה כתוב: נפתלי. על אחלמה היה כתוב: גד. "וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תְּרַשִׁישׁ וְשֵׁהֶם וְיִשְׁפָּה" - על תרשיש היה כתוב: אשר. על שוהם היה כתוב: יהוסף.³ על ישפה היה כתוב: בנימין שבטי ישורון.⁴

מדרש אגדה (בובר) שמות פרק כח – שמות השבטים על אבני האפוד

"ששה משמותם על האבן ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדותם" – תנו רבנן: שתי אבנים היו לכהן גדול על כתפיו, אחת מכאן, ואחת מכאן. ושמות שנים עשר שבטים כתוב עליהם, ששה על אבן זו, וששה על אבן זו. והשנית אמר כתולדותם, הראשונה לא היו כתולדותם, מפני שיהודה מוקדם לצבא. וחמשים אותיות היו שם, עשרים וחמשה על אבן זו, ועשרים וחמשה על אבן זו, וכן צורתם: יהודה ראובן שמעון לוי דן נפתלי. גד ואשר יששכר זבולון יוסף בנימין. ובחושן היו בו שנים עשר שבטים ושנים עשר אבנים.⁵

¹ ובפסוק ל הסמוך: "וְנָתַתְּ אֶל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִים וְהָיוּ עַל לִבְ אֶהְרֹן בְּבֹאוֹ לְפָנָי ה' וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לִבּוֹ לְפָנָי ה' תְּמִיד". מדובר בחושן, בו היו נתונים האורים ותומים (ראו דברינו [אורים ותומים](#) בפרשה זו). החושן היה בד ארוג מעשה חושב בגודל של זרת על זרת (כ- 20 על 20 סנטימטר, זרת הוא חצי אמה) שהיה תפור על האפוד (שהוא כמין סינור). וכבר הזהירה התורה: "ולא יזח החושן מעל האפוד" (שמות כח כח). לפרטי בגדי כהונה ושאר כלי המשכן, ראו הספר מלאכת המשכן, משה לוי תל אביב 1968, אנציקלופדיה כרטא לבית המקדש, הוצאת כרטא ומכון המקדש, ירושלים תשס"ה. ראו גם [המשכן וכליו](#) באתר דעת בהנהלת פרופ' יהודה איזנברג..

² ראו שמות האבנים בערבית, פסיקתא זוטרתי (לקח טוב) שמות פרק כח: "אודם - אחמר, פטדה - עקיק, ברקת - זעפרן, נפך - כחבלי, ספיר - זמורד, יהלום - גיאאר, לשם - בלטאר, שבו - אספר, ואחלמה - טופאג, תרשיש - פרתזיג, שהם - בוגיר, ישפה - מאבצר, כל אלה לשון ערבי הם: אלו אבנים שנים עשר לשנים עשר שבטי ישורון הקבועות בחשן המשפט".

³ יהוסף דווקא ולא יוסף, כי כך היה שמו כתוב על האפוד כדי להשלים לעשרים וחמש אותיות (סוטה לו ע"א). וכך גם נכתב בחושן (אבל זו רק דעה אחת, ראו המדרש הסמוך). שימו גם לב שאפרים ומנשה אינם. על לב אהרון (ולהלן גם באפוד שנראה מיד בסמוך) היו שנים עשר בני יעקב "כתולדותם" (שוב, לקוח מהאפוד) ולא כפי שיעקב הבטיח ליוסף: "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי".

⁴ כיצד סודרו שמות השבטים על החושן? בתורה כתוב: "וְהָאֶבְנִים תִּהְיֶינָה עַל שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל שְׁמֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל שְׁמוֹ תִּהְיֶינָה לְשֵׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבָטִים" (שמות כח כא) ואם הסדר הוא כסדר לידתם (כמו באפוד, שם כתוב במפורש "כתולדותם", שמות כח ז), אזי כך הוא: ראובן - אודם, שמעון - פטדה, לוי - ברקת וכו'. אלא שאבני הוהם, שלפי שיטה אחת (ראו יומא עג) שמשו גם לקריאה באורים ותומים, ובשמות השבטים חסרות האותיות: צ, ח, ק, ו-ט. הוספת שמות האבות: אברהם, יצחק ויעקב פותרת את שלוש האותיות הראשונות החסרות (הכל בא מיצחק, אברהם ויעקב לא מוסיפים שום אות חסרה, ראו דברינו [יצחק אבינו](#) בפרשת תולדות, בשבחו של יצחק). והט"ת משתלמת מהמילים שבטי ישורון (ובירושלמי יומא סוף פרק ז מוסיף: "כל אלה שבטי ישראל"). אבל הזיהוי הבסיסי של האבנים והצבעים עם השבטים לא נפגם בשל תוספת זו. ראו במדבר רבה ב ז בתיאור הצבעוני של מסע הדגלים: "סימנים היו לכל נשיא ונשיא, מפה וצבע. ועל כל מפה ומפה כצבע של אבנים טובות שהיו על לבו של אהרן ... כל שבט ושבט - נשיא שלו צבע מפה שלו דומה לצבע של אבנו. ראובן - אבנו אודם ומפה שלו צבוע אדום ומצוייר עליו דודאים. שמעון - פטדה ומפה שלו צבוע ירוק ומצוייר עליו שכס. לוי - ברקת ומפה שלו צבוע שליש לבן ושלש שחור ושלש אדום ומצוייר עליו אורים ותומים. יהודה - נופך וצבע מפה שלו דמותו כמין שמים ומצוייר עליו אריה. יששכר - ספיר ומפה שלו צבוע שחור דומה לכחול ומצוייר עליו שמש וירח ...". ראו מדרש ציורי זה במלואו שם ומובא בדברינו [צבעי השבטים וסמלם](#) בפרשת במדבר.

⁵ שמות השבטים היו לא רק על החושן, אלא גם על האפוד, אלא ששם היו שתי אבנים בלבד, אבני שוהם, ועל כל אבן היו ששה שמות. וגם שמות אלה נשא אהרון איתו, ככתוב: "וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת שְׁמֹתָם לְזָכְרוֹן לְפָנָי ה' וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת שְׁמֹתָם לְפָנָי ה' עַל שְׁתֵּי כְתָפָיו לְזָכְרוֹן" (שמות כח יב). למרות שבאפוד כתוב "כתולדותם" (ומשמם לומדים לחושן) נושא שמות השבטים ואופן סידורם על אבני האפוד אינו פשוט והוא נדון במספר מקורות. ראו גמרא סוטה לו ע"א (שם גם נדון הקשר לחלוקה דומה של השבטים במעמד הברכה והקללה בהר גריזים והר עיבל), רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ט הלכה ט, כסף משנה שם, מדרש הגדול כח ז ועוד. וזה נושא אחר שבע"ה נזכה לדון בו. מה שחשוב לענייננו הוא שאהרון נושא את שמות בני ישראל איתו בבווא אל הקודש פעמיים, באפוד ובחושן שהיה רכוב על גביו.

ספרא אחרי מות פרשה א פרק א – לא בקדש הקדשים

מתוך שנאמר בחשן "ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחשן המשפט על לבו בבואו אל הקודש לזכרון לפני ה' תמיד" - יכול יכנס בו לפני ולפנים? תלמוד לומר "בד" ולא בחושן. מתוך שנאמר באפוד "ונשא אהרן את שמות לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון" - יכול יכנס בו לפני ולפנים? תלמוד לומר "בד" ולא באפוד.⁶

שמות רבה פרשה לח סימן ח – ר' יצחק חולק?

דבר אחר: "וזה הדבר, אשר תעשה להם" (שמות כט, א) - באיזו זכות היה אהרן נכנס לבית קדשי הקדשים? אמר ר' חנינא בנו של רבי ישמעאל; זכות המילה היתה נכנסת עמו, שנאמר: "בזאת יבא אהרן" (ויקרא טז, ג) "זאת" - זו מילה, כמו שאתה אומר: "זאת בריתי אשר תשמרו... המול לכם כל זכר" (בראשית יז, ט), וכן הוא אומר: "בריתי היתה אתו החיים והשלום" (מלאכי ב, ה). ר' יצחק אומר: זכות השבטים היתה נכנסת עמו, שנאמר: "וזה הדבר אשר תעשה להם" (שמות כט, א) - מִנְיָן "זה", י"ב. ואלו הן י"ב אבנים טובות, שהיו נתונות על לבו של אהרן ועליהם שמות השבטים, וכסדר הזה היו נתונות: ראובן - שֶׁרָדְנָיִן, שמעון - טוֹמְפוֹזִין, לוי - דִּקְנָתִין, יהודה - פְּרָכְדִינִין, יששכר - סַנְפִירִינוֹן, זבולון - אֶזְמֶרְגָדִין, דן - בִּירוֹלִין, נפתלי - אֶכְאֶטִיס, גד - אֶמְטִיסְטוֹן, אשר - כְּרוֹמְטֶלְסִין, יוסף - פְּרָאֶלְקִין, בנימין - מְרָגְלִיטוֹס.⁷ מה טעם? שיהא הקב"ה מסתכל בהן ובבגדי כהן בכניסתו ביום הכיפורים ונזכר לזכות השבטים. ר' יהושע מסכנין בשם ר' לוי אמר: משל לבן מלכים, שהיה פדגוגו נכנס אצל המלך ללמד סניגוריא על בנו, והיה מתירא מן העומדים עליו, שמא יפגעו בו. מה עשה המלך? הלבישו פורפירא שלו, שיהו רואים אותו ומתיראים ממנו. כך אהרן היה נכנס בכל שנה לבית קדש הקדשים, ואילולי זכיות הרבה, שהיו נכנסות עמו ומסייעות אותו, לא היה יכול להיכנס. למה? שהיו מלאכי השרת שם. מה עשה לו הקב"ה? נתן לו מדמות לבושי הקודש, שנאמר: "ולבני אהרן תעשה כתנות, ועשית להם אבנטים, ומגבעות תעשה להם... ועשה להם מכנסי בד" (שמות כח, מ - מב), כשם שכתוב: "וילבש צִדְקָה פֶּשֶׁרֶן וְכֹבֵעַ יְשׁוּעָה בְּרֵאשׁוֹ וְיִלְבֹּשׁ בְּגָדֵי נְקָם תִּלְבָּשֶׁת וַיַּעַץ פְּמָעִיל קִנְיָה" (ישעיה נט, יז).⁸

מדרש שמואל (בובר) פרשה כג סעיף ג – שם טוב מעל לכל

רבי יהודה אומר: אמר לו הקב"ה למשה: משה, לך מנה לי כהן גדול. אמר לו: מאיזה שבט? אמר לו: משבטו של לוי. באותה שעה שמח משה ואמר: כך שבטי חביב. אמר לו: חייך שאהרן אחיך הוא, שנאמר: "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" (שמות כ"ח א').⁹ אמר לו: במה אני מושחו? אמר לו: משמן המשחה, שנאמר: "ולקחת

⁶ ובהמשך שם גם לגבי המעיל והציץ: "מתוך שנאמר במעיל והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו אל הקודש - יכול יכנס בו לפני ולפנים? תלמוד לומר בד ולא במעיל. מתוך שנאמר בציץ והיה על מצחו תמיד לרצון לפני ה' - יכול יכנס בו לפני ולפנים? תלמוד לומר בד ולא בציץ". "בד" שמוזכר במדרש, כוונתו לפסוק שמתאר את לבוש הכהן הגדול ביום הכיפורים בו מוזכר "בד" ארבע פעמים בפסוק: "כִּתְנֵת בַּד קָדֵשׁ וְיִלְבֹּשׁ וּמִכְנָסֵי בַד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ וּבִאֲבָנֵט בַּד יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנֹף בְּגָדֵי קָדֵשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וְלִבְשֵׁם" (ויקרא טז, ד, פרשת אחרי מות), שהם כנגד ארבעה בגדי הכהן הגדול המהודרים המיוחדים לו, שלא לבש בעבודת יום הכיפורים (ילק"ש אחרי מות תקעא). העבודה המיוחדת ליום הכיפורים נעשתה ע"י הכהן הגדול בבגדי לבן, בדומה לארבעה בגדי כהן הדיוט (אלא שהם מבד בוץ שהוא משובח יותר) ולא בשמונה הבגדים המיוחדים לו כל השנה (רמב"ם, הלכות עבודת יום הכיפורים, פרק ב הלכה א). וכך היה נכנס גם אל קודש הקדשים להקטיר קטורת, בלי ארבעה הבגדים שהיה בהם זהב: מעיל, אפוד, חושן וציץ. לפי שאין קטיגור נעשה סניגור (ראש השנה כו ע"א). ואם כך, שמות בני ישראל היו על לוח ליבו של אהרן כל ימות השנה, בבואו אל הקודש, אל האולם. אבל לא בבואו אל קודש הקדשים. שם הם היו בזכרון או לזכרון, אבל לא בפועל. עד כאן יבואו השמות. עד כאן ישא אותם אהרן, או שמא הם ישאו אותם. מכאן ואילך הוא עם עצמו בלבד ובני ישראל על לוח לבו.

⁷ כל השמות הם התרגום ליוונית של שמות האבנים שבתורה: שֶׁרָדְנָיִן - אודם, טוֹמְפוֹזִין - פטדה, דִּקְנָתִין - ברקת וכו'. חלקם, לא כולם, מופיעים כך בתרגום השבעים לתורה ("ספטואגינטה"). ובהערה 2 לעיל ראינו את שמות האבנים בערבית.

⁸ וכן הוא במדרש פסיקתא רבתי (איש שלום) פסקא מז אחרי מות הדורשת ביום הכיפורים: "בזאת יבוא אהרן - א"ר יצחק: זכות השבטים הייתה נכנסת עמו, שנים עשר אבנים שהיו ניתנות על לבו של אהרן. מה טעם? שיהא הקב"ה מסתכל בהם בכניסתו של אהרן ביום הכפורים ונזכר לזכות השבטים, שנאמר: והאבנים האלה לזכרון, ואין זאת אלא שבטים, שנאמר: כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם (בראשית מ"ט כ"ח)". ובאמת, אלה מדרשי פליאה שהם בניגוד להלכה שאין הכהן הגדול לובש את האפוד והחושן בקדש הקדשים. ואם לגבי מדרש פסיקתא רבתי נוכל עוד להידחק ולומר שמדובר בכניסתו לקודש ("בזאת יבוא אהרן אל הקודש, בפר בן בקר לחטאת") ולא לקודש הקדשים ומדובר באותן עבודות שבהן כהן גדול אכן לובש בגדי זהב כפי הכיפורים (ראו שוב רמב"ם, הלכות עבודת יום הכיפורים, פרק ב), מה נעשה עם מדרש שמות רבה שמזכיר במפורש את הכניסה לקודש הקדשים? המאיר עינינו במדרש פליאה זה, יבורך בכל מילי דמיטב. האם הדרשן של שמות רבה נסחף במקצת? האם הוא מייצג דעה אחרת? ראו הדף [אגדה סותרת הלכה](#) בדפים המיוחדים בו הרחבנו לדון במדרשי אגדה הסותרים לכאורה את ההלכה.

⁹ מדרשים רבים נאמרו על הפסוק: "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" אשר פותח את פרק כח בפרשתנו הדין בבגדי הכהונה. החל ממדרשים הדנים ביחס בין האחים ששמחו האחד בגדולת השני ולא נתקנאו (עוד בתחילת השליחות אשר נתנה לאח הצעיר, משה, ראו שמות רבה (שנאן) ג, ג, תנחומא שמיני סימן ג) וכלה במדרש שמות רבה לו ב הקושר את הקרבת אהרן לכהונה עם חטא העגל:

את שמן המשחה" (שם כט ז) - אבל עבודתו אינה עבודה וחייב מיתה, אילולי שמותן של שבטים שהן חקוקין על לבו, דכתיב: "ונשא אהרן את שמות בני ישראל" (שם כח כט).¹⁰ אמר הקב"ה: חביב עלי שמותן של שבטים משבטו של לוי ומכהן גדול שנמשח בשמן המשחה. א"ר ביבי בשם רבי ראובן: אם היו חסרין אות אחת לא היו מכפרין. תני רבי הושעיה: אפילו נקודה אחת.¹¹

תני רבי שמעון בן יוחי: שלשה כתרים הם: כתר תורה, כתר כהונה, כתר מלכות. וכתר שם טוב עולה על גביהם. כתר מלכות זכה דוד ונטלו. כתר כהונה זכה אהרן ונטלו. כתר תורה מונח לתוכחת לכל באי העולם, לאמר: שאילו היו כתר כהונה וכתר מלכות קיימין הייתי זוכה בהן ונוטלן, והרי כתר תורה מונח כל מי שיזכה בו מעלין עליו כאלו זוכה בכולן, וכל מי שלא זכה בתורה לא זכה באחד מהן. רבי אבין בשם רבי שמעון בן יוחי אמר: מצינו שהלך הקב"ה מהלך חמשה מאות שנה בשביל ליטול לו שם טוב, דכתיב: "אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם לשום לו שם" (שמואל ב ז כג).¹²

מדרש הגדול פרשת תצוה כח ז – שלא יכזה אהרן

וכך היו כתובין: ראובן לוי יששכר נפתלי גד יהוסף על כתף הימנית. שמעון יהודה זבולון דן אשר בנימין על כתף השמאלית. וכל כך למה? כדי שתעמוד לו זכותן של שבטים בכניסתו וביציאתו. בכניסתו אלו שמות שבחושן שנתון על לבו שלא יכזה מזיו השכינה. וביציאתו אלו שמות שבאפוד שנתון בין שתי כתפיו כדי שלא יכזה מזיו השכינה.¹³

שבת שלום

מחלקי המים

מים אחרונים 1: נגענו בקצה המזלג על כך שבאבני החושן והאפוד לא נזכרו אפרים ומנשה (ובעקבות זה גם בדגלים יש בעיה, ראו שוב במדבר רבה ב ז שהבאנו בהערה 4) ויוסף חזר למעמדו הראשוני כאחד משנים עשר השבטים. ראו זוהר כרך ב (שמות) פרשת פקודי דף רכט עמוד ב שקושר את אבני החושן לאבן ששם יעקב למראשותיו בצאתו לחרן: "תא חזי יעקב כד הוה אזיל לחרן מה כתיב (בראשית כח) ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו, אליו תריסר אבנין קדישין וכלהו אתעבידו חד אבנא דכתיב והאבן הזאת אשר שמתה מצבה, וקרי להו אבן. מאי טעמא? בגין דכלהו תריסר אבנין אתכלילו

"ואתה הקרב אליך את אהרון אחיך – אמרו: בשעה שירד משה מסיני וראה לישראל באותו מעשה, הביט באהרן שהיה מקיש עליו בקורנס. והוא לא נתכוין אלא לעכבם עד שירד משה. ומשה היה סבור שהיה אהרן שותף עמהן והיה בלבו עליו. א"ל הקב"ה: משה, יודע אני כוונתו של אהרן היאך היתה לטובה. משל לבן מלכים שזחה דעתו עליו ונטל את הצפורן לחתור בית אביו. אמר לו פדגונו: אל תיגע עצמך, תן לי ואני אחתור. הציץ המלך עליו וא"ל: יודע אני היאך היתה כוונתך. חייך, איני משליט בריה על פלטיין שלי אלא אתה. כך, בשעה שאמרו לישראל לאהרן: (שמות לב) קום עשה לנו אלהים, אמר להם: פרקו נזמי הזהב. אמר להם: אני כהן, אני אעשה אותו ומקריב לפניו. והוא לא נתעסק בו אלא כדי לעכבם עד שיבא משה. א"ל הקב"ה: אהרן, יודע אני היאך היתה כוונתך. חייך, אין אני משליט על קרבנותיהן של בני אלא אתה, שנאמר: ואתה הקרב אליך". נראה שלקרה בין אהרון ובין העם יש שורשים עמוקים, עוד מימי שעבוד מצרים, דרך חטא העגל ועד עבודת בית המקדש. ובמריבות בין אדם לחברו: "משה היה אומר יקוב הדין את ההר, אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום, ומשים שלום בין אדם לחבירו, שנאמר: תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון" (מסכת סנהדרין דף ו עמוד ב).

¹⁰ יש כאן הדדיות בין אהרון ובני ישראל שכולה בתוך ארבעה בגדי כהן גדול. מיד לאחר תיאור האפוד והחושן, מתואר בפרקנו הציץ שהיה על מצח אהרון. ושם כתוב: "ויהיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל מתנת קדשיהם ויהיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה' " (שמות כח לח). ומפרש רשב"ם שם: "ונשא אהרן את עון הקדשים וגו' - לפי פשוטו לא דיבר הכתוב בטומאת קדשים. אלא כך פירושו. כל קרבנות שיביאו ישראל או עולה או חטאת או אשם לכפר עליהם יסייע הציץ עם הקרבן להזכיר לפני הקב"ה שיהיה לרצון ולזכרון לבני ישראל להתכפר להם". אהרון נושא את עון המקדש עבור בני ישראל, אבל: "עבודתו אינה עבודה וחייב מיתה, אילולי שמותן של שבטים שהן חקוקות על לבו".

¹¹ האם שמות השבטים על האפוד ועל החושן היו מנוקדים?

¹² ראו מדרש זה בשינויי נוסח קלים בקהלת רבה ז ב. ושם הסיימת היא: "ר' בון בשם ר' שמואל בר נחמני אמר מצינו שהלך הקב"ה מהלך ה' מאות שנה לקנות לו שם דכתיב (שמואל ב' ז) אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם ולשום לו שם, אמר ר' יוסי הגלילי אומה ואלהיה. אמר לו ר' עקיבא עשית קדש חול, אמרו לישראל לפני הקב"ה כביכול עצמך פדית שנאמר (שם) אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו. כתיב (דברי הימים א יז) אשר הלך לו אלהים ולהלן הוא אומר אשר הלכו אלהים, הלך זה הקב"ה, הלכו זה משה ואהרן". מה שנחשב בסופו של דבר הוא השם. השם הטוב. הקב"ה הולך לעשות לו שם בארץ וכן גם משה ואהרון. אבל כשנכנסים לקודש, השם שמלווה את אהרון הוא של שבטי ישראל – שבטי ישורון. וראו אגב הדף **שם טוב**.

¹³ שמות בני ישראל היו מסייעים לאהרון שלא יכזה מהשכינה גם בכניסתו (השמות שבאבני החושן) וגם ביציאתו (השמות שבאפוד). מה פירוש שלא יכזה ביציאתו? האם אפשר להיכוות לא רק בכניסה לאור אלא גם ביציאה ממנו? ראו אליהו רבה פרשה ב על כניסתו ויציאתו של גלגל החמה. ואנו מתפללים כר' נחוניא: "רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אמרו לו: מה מקום לתפילה זו? אמר להם: בכניסתו אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי וביציאתי אני נותן הודיה על חלקי" (מסכת ברכות פרק ד משנה ב). ואנו מקווים שלא ארעה תקלה על ידינו ומודים על חלקנו.

באבנא חד קדישא עלאה דאיהי לעילא מנהון דכתיב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים. ועל דא הכא כהנא רבא שוי לון על לביה לדכרא להון תדיר דכתיב (שמות כח) ונשא אהרן את שמות בני ישראל על לבו לפני יי' תמיד". משהו בעבודת בית המקדש חוזר למצב הבראשיתי של מקור האומה. למספר 12 יש חשיבות רבה הגובלת בקדושה למן מזלות הרקיע (חלוקה שמימית), דרך חודשי השנה (שגם שם מתערב המספר 13), ועד שעות היום והלילה. ובתווך חלוקת עם ישראל לשבטים. קשה לעקור מספר זה.

מים אחרונים 2: אם נחזור לשמות רבה לח א, לשיטת ר' יצחק שלכאורה חולק על ההלכה שהכהן הגדול לא היה נכנס לקודש הקדשים עם בגדי הזהב ובהם האפוד והחושן; אם נניח לרגע בצד את הסתירה בין האגדה להלכה, נוכל לומר שלפנינו מחלוקת מעניינת מהי הזכות שעמדה לו לכהן הגדול בבואו אל קודש הקדשים פנימה. ר' יצחק יאמר "זכות השבטים היתה נכנסת עמו". להם יש להוסיף גם את זכות האבות שגם הם היום חרוטים על האבנים. ואולי גם את כל המדרשים על כתר שם טוב. אבל דעת ההלכה בהתבסס על המשנה וספרא אחרי מות לעיל היא שהכהן הגדול לא היה חגור באפוד ובחושן בכניסתו אל קודש הקדשים וזכות שמות השבטים והאבות נעצרת במעבר מהקודש אל קודש הקדשים. מה נותר איפוא? רק זכות עצמו, רק שמו הטוב שלו. ועוד נראה לומר שהכניסה בבגדי לבן, שהם כבגדי כלל הכהנים, באה לסמל שבכניסה זו הוא כאחד הכהנים. אין כהן "גדול". וכמאמר ירושלמי שבת י ג: "שאין גדולה בפלטין של מלך". ובמשלי כה ו כתוב: "אֵל תִּתְהַדֵּר לְפָנַי מֶלֶךְ וּבְמִקוֹם גְּדֹלִים אֵל תַּעֲמֹד".